

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אלי אברבנאל

העותרות

1. מועצה מקומית זכרון יעקב
 2. צלול - עמותה לאיכות הסביבה
 3. מ. מ. ג'יסר אל זרקא
 4. מועצה אזורית מגידו
 5. מועצה מקומית פרדס חנה - כרכור
 6. מועצה אזורית עמק חפר
- ע"י ב"כ עו"ד רענן הר-זהב, עו"ד יונתן ברמן ועו"ד יעל פלג

נגד

המשיבים

1. ראש אגף איכות אוויר-המשרד להגנת הסביבה
- ע"י עו"ד מאור סבג, פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
2. נובל אנרג'י מדיטריניאן לימיטד
- ע"י עו"ד רות דגן, עו"ד יונתן קהת, עו"ד עשור וייצמן
- ועו"ד טל כרמלי

פסק דין

- 1
- 2 1. עניינה של העתירה שלפני בהיתר פליטה שניתן למשיבה 2, על פי חוק אוויר נקי,
- 3 התשס"ח-2008 (להלן: החוק), בקשר להפעלת אסדת הגז "לוויתן".
- 4
- 5 מאגר הגז "לוויתן" הוא מאגר הגז הטבעי הגדול ביותר שהתגלה במימיה הכלכליים של
- 6 ישראל. חשיבותו של הפרויקט למדינת ישראל רבה. באמצעות הפרויקט צפויה ישראל להגדיל
- 7 את הכנסותיה מתמלוגים וממיסים; להאיץ את המעבר לשימוש במקורות אנרגיה שמידת זיהום
- 8 האוויר הנובעת מהם נמוכה מזו הנגרמת כתוצאה משימוש בפחם, שבו נעשה שימוש עד כה;
- 9 להפחית את עלויות ייצור האנרגיה; להגביר את ביטחונה של המדינה בתחום האנרגיה; לתרום
- 10 ליחסי החוץ שלה ועוד.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

1

2 המאגר נמצא כ-120 ק"מ ממערב לחופי ישראל. אסדת הגז אשר הוקמה לצורך טיפול
3 וניקוי הגז הטבעי המופק מהמאגר, ממוקמת כ-10 ק"מ ממערב לקו החוף.

4

5 2. על פי חוק אוויר נקי כמות הגזים הרעילים הצפויה להיפלט בעת הפעלת האסדה מחייבת
6 קבלת היתר ממשיב 1 (להלן: המשרד).

7

8 סעיף 17(א) לחוק אוויר נקי קובע:

9

10 "לא יתקין אדם מקור פליטה הטעון היתר, לא יחזיקו, לא יפעילו ולא ישתמש
11 בו, ולא ירשה לאחר לעשות כן, אלא אם כן יש לו היתר פליטה תקף ובהתאם
12 לתנאיו".

13

14 סעיף 22 לחוק קובע תנאים שהממונה רשאי או חייב לקבוע בהיתר, בהתאם לעניין.

15

16 3. ביום 14.11.2016 הגישה משיבה 2 (להלן: נובל) בקשה ראשונה למתן היתר פליטה לשם
17 הפעלת האסדה. ביום 5.12.2018 נדחתה הבקשה בשל חסרונם של פרטים נדרשים בה. בהחלטתו
18 האמורה ציין המשרד כי נובל נדרשה פעם אחר פעם לערוך תיקונים בבקשתה אך לא עמדה בכך.
19 עוד צוין כי התנהלותה של נובל "מעלה תהיות קשות לגבי אמינות כלל הנתונים בבקשה להיתר
20 הפליטה".

21

22 ביום 20.1.2019 הוגשה הבקשה מטעם נובל בנוסחה האחרון.

23

24 לאחר בחינת הבקשה, ביום 23.6.2019, פרסם המשרד, בהתאם לסעיף 21 לחוק אוויר
25 נקי, את טיוטת ההיתר להערות הציבור. לטיטה צורפה בקשתה של נובל. בעקבות זאת עותרת 1
26 וגורמים ציבוריים נוספים הגישו את הערותיהם להיתר, וביום 20.8.2019 קיים המשרד דיון פומבי
27 לשמיעת הערות הציבור. בתוך כך התאפשר לעותרת 1 להשמיע את הערותיה לפני נציגי המשרד,
28 וביום 3.11.2019 העבירה עותרת 1 למשרד הערות נוספות בכתב.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 48783-11-19 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1
2 לאחר קבלת חלק מהערות הציבור ודחיית מרביתן, ניתן ביום 6.11.2019 היתר הפליטה
3 נשוא עתירה זו. בד בבד עם פרסומו מסר המשרד לעותרות את התייחסותו להערות עותרת 1
4 (ע/21) וכן מסמך ריכוז תשובות להערות העיקריות שהועלו מטעם הציבור (ע/22).
5
6 4. בעקבות זאת ביום 20.11.2019 הוגשה העתירה.
7
8 העותרות - עמותה לאיכות הסביבה ומועצות אזוריות ומקומיות הנמצאות על קו החוף
9 הסמוך לאסדה - עותרות לביטול ההיתר ולחלופין להכנסת שינויים בו.
10
11 אחד מהפרקים בעתירה, עניינו בתקופת ההרצה של האסדה שבמרכזה פעולות "נישוב"
12 – הפעלה ראשונית של האסדה שבמהלכה, בפרק זמן קצר של כשעה, צפויים להיפלט גזים
13 רעילים בכמויות גבוהות במידה ניכרת מאלה הצפויים להיפלט בעת הפעלת האסדה בשגרה.
14 בקשה למתן צו ביניים שימנע את ביצוע ההרצה ואת פעולות ה"נישוב" האמורות נדחתה ביום
15 19.12.2019, ומשכך ביום 31.12.2019 בוצעה פעולת "נישוב" ראשונה, וביום 6.1.2020 בוצעה
16 פעולת "נישוב" שנייה. משהסתיימה תקופת ההרצה ופעולות ה"נישוב" נשלמו, הודיעו העותרות
17 כי הדיון בפרק זה של העתירה התייתר. משכך, עניינה של העתירה בהיתר הפליטה להפעלת
18 האסדה בשגרה.
19
20 5. העותרות טוענות כי פרטי ההיתר ותנאיו שגויים ואין בהם כדי לספק הגנה מספקת לציבור
21 מחשיפה לגזים רעילים, שפגיעתם בכריאות חמורה.
22
23 העותרות טוענות עוד כי היתר הפליטה ניתן בדרך "פזיזה ורשלנית" ותוך הפרה של
24 דרישת שיתוף הציבור בהליכי הוצאתו כנדרש בחוק. לטענתן, המשרד "בחר לדרוס את הבלמים
25 והאיזונים שנקבעו בחוק, ושנועדו למתן, ולו במעט, את פערי הכוחות האדירים בין בעלי ההון,
26 שהמשיבה 2 מצויה בבעלותם לבין הציבור".
27

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 המשיבים טוענים כי היתר הפליטה עומד בכל דרישות חוק אוויר נקי ואף תואם את
2 התנאים המחמירים ביותר שנקבעו בדירקטיבה האירופית להיתרי פליטה. לטענתם, תהליך הוצאת
3 ההיתר התנהל כדין וטרם הוצאתו התאפשר לציבור להעיר את הערותיו כנדרש בחוק.
4
- 5 7. את טענותיהן ממקדות העותרות בארבעה נושאים:
6
- 7 טענה להעמדת נובל במצב של ניגוד עניינים, בהטלת מלאכת הניטור והדיגום עליה;
8 דרישת העותרות לרציפות פעולות הניטור והדיגום; טענה כנגד קביעת תנאים הנדרשים להיכלל
9 בגוף ההיתר במסמכים חיצוניים; וטענה כנגד העדר הגבלה על כמות הפליטה בעת תקלה.
10
- 11 נוסף על כך הצדדים חלוקים ביניהם בעניין פוטנציאל הסיכון הנשקף לציבור כתוצאה
12 מפליטת הגזים מהאסדה.
13
- 14 נפתח בסוגיה זו.
15
- 16 פוטנציאל הסיכון
17
- 18 8. אין חולק כי בעת הפעלת האסדה צפויים להיפלט ממנה גזים רעילים המסוכנים לבריאות
19 הציבור, ובהם בנזן – המשמעותי מבין הגזים הצפויים להיפלט מהאסדה.
20
- 21 לטענת העותרות, בשל היקף הפליטה הצפוי הסיכון לציבור "גדול מאוד". העותרות
22 מוסיפות וטוענות כי היקפו של הפרויקט ופוטנציאל הזיהום שלו חריגים בישראל ובעולם: "אין
23 בישראל כמותו, וגם בעולם בקושי. אולי יש משהו שמתקרב לזה בעולם כולו, אבל זה בודדים"
24 (עמ' 21).
25
- 26 9. המשיבים דוחים טענה זו מכול וכול, ועומדים על כך כי "אין ממש בטענה לסכנה
27 בריאותית" (עמ' 16 לתגובת המשרד). לטענתם, טענות העותרות בדבר היקף הפליטה אינן
28 מבוססות ואינן נתמכות בחוות דעת מומחים. המשיבים מוסיפים כי "בהתאם לממצאים ולחוות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 הדעת של הגורמים המוסמכים במשרד להגנת הסביבה כמות החומרים המזהמים שצפויה להגיע
- 2 לחופי ישראל בתקופת ההרצה ובהפעלה המסחרית נמוכה עשרות מונים מהערכים הסביבתיים
- 3 המותרים, ועל כן אין ממש בטענה בדבר סכנה לבריאות הציבור". לטענת ב"כ המשרד, "בתקופה
- 4 הרגילה הפגיעה אמורה להיות מזערית מאוד" (עמ' 3).
- 5
- 6 נציגת המשרד הוסיפה בדיון כי "הדרישות שאנחנו דורשים הן כאלה שמבטיחות שרמת
- 7 הטיפול בגזים ובמזהמים שנפלטים לאטמוספירה היא ברמה מאוד נמוכה. כשאני מסתכלת על
- 8 קטסטרופה של זיהום אוויר, אני מסתכלת על מצב שבו יש כשל, ומתקני הטיפול מהלפיד ועד
- 9 מתקני ההפלטה כל אלה כושלים". לטענתה, אף במצב שכזה "תוספת הזיהום שאנו מצפים לקבל
- 10 זה תוספת של לא יותר מ-3.5% מתקן הסביבה... זה זניח". לטענת נציגי המשרד, זיהום האוויר
- 11 בשגרה בנקודות מסוימות בתל אביב ובירושלים עולה במידה ניכרת על הזיהום הצפוי באזורים
- 12 הסמוכים לאסדה בעת הפעלתה.
- 13
- 14 זאת ועוד, לטענת נציגי המשרד, ככל שיתרחש אירוע בלתי צפוי - שכאמור סיכוייו
- 15 להתרחש קלושים - תופסק עבודת האסדה.
- 16
- 17 על השאלה בדבר מידת הסיכון להתרחשות אירוע שיחייב פינוי אוכלוסייה מקו החוף
- 18 הסמוך לאסדה, השיב מנכ"ל משרד האנרגיה כי הסיכוי לכך "אפסי", שכן "הריכוזים הם אפסיים,
- 19 הריכוזים שמחייבים פינוי אוכלוסייה הם פי אלף ביחס לתקן שהוא בעצמו פי 30 מהתוספת
- 20 שהדבר הזה יתקיים". לטענתו, ההסתברות לעלייה כלשהי בערכי הזיהום בחוף כלל לא קיימת:
- 21 "אני מדבר על תקופת ההרצה שהיא יותר מסוכנת מהשגרה – כל הגז מנושב והוא גם לא מטופל,
- 22 לכן זה מצב מאוד קיצוני. גם במצב קיצוני זה הוא 3.6% מהתקן, כשפינוי אוכלוסייה עושים
- 23 כשאתה פי 1000 מהתקן" (עמ' 4).
- 24
- 25 המשיבים טוענים עוד כי היתר הפליטה ניתן על יסוד בחינה מעמיקה ומקצועית של בעלי
- 26 מקצוע, ותנאי ההיתר תואמים את הטכנולוגיות המקובלות באירופה, ונקבעו בשים לב להשפעה
- 27 הצפויה של פעילות האסדה על ערכי הסביבה שנקבעו בתקנות אוויר נקי. לטענתם, התקן
- 28 הישראלי שעל פיו נקבעו ערכי הזיהום המותרים הוא מהמחמירים בעולם.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1
- 2 המשרד אינו חולק על הטענה כי פוטנציאל הזיהום של האסדה הוא מהקטגוריה הגבוהה
- 3 ביותר, ובהתאם לכך דירוגה A על פי כללי הדירקטיבה האירופית. משכך, חלה החובה להתנות
- 4 את פעולתה של האסדה בהיתר פליטה. עם זאת, המשרד מסר כי בישראל פועלים למעלה מ-100
- 5 מפעלים מזהמים הנכללים בקטגוריה האמורה, וכי אסדת "ליוויתן" אינה מדורגת בראש רשימה
- 6 זו. לטענת נציגי המשרד, "אין כאן עניין חריג מבחינת הפוטנציאל של הזיהום הסביבתי" (עמ'
7 26).
- 8
- 9 לתמיכה בטיעוניהם מפנים המשיבים לנתונים על פליטת מזהמים מהאסדה בעת פעולת
- 10 ה"נישוב" שבוצעה על ידי נובל ביום 31.12.2019. בפעולה זו, שבה כאמור נפלטת כמות גבוהה
- 11 במיוחד של מזהמים, נפלטו לאוויר גזים רעילים בכמות נמוכה, וערכי זיהום האוויר שנמדדו
- 12 באסדה ועל חוף הים לא היו חריגים. נתונים אלה תומכים לדבריהם בטענותיהם, ומוכיחים בדרך
- 13 של קל וחומר כי פוטנציאל הזיהום כתוצאה מהפעלת האסדה אינו גבוה במיוחד בהשוואה
- 14 למפעלים אחרים הפועלים בישראל.
- 15
- 16 זאת ועוד, המשרד הפנה לדרישות שנקבעו בהיתר שעל פיהן על נובל להתקין אמצעי
- 17 טיפול במזהמים טרם פליטתם לאוויר ולהוראות ההיתר, שעל פיהן ככל שמנגנון זה יחדל מלפעול
- 18 תופסק פעילות האסדה.
- 19
- 20 10. **בבחינת פוטנציאל הזיהום הנובע מהאסדה** יש לצאת מההנחה המחמירה, ולפיה אירועים
- 21 בלתי צפויים עלולים להתרחש בעת הפעלתה. עוד יש להביא בחשבון כי מדובר בפרויקט חדשני
- 22 שמידת הניסיון של המשרד בהפעלתו אינה רבה.
- 23
- 24 טענת המשרד, כי פוטנציאל הזיהום של האסדה נמוך וכי בעת הפעלתה לא צפויה עלייה
- 25 בערכי זיהום האוויר בישובים הסמוכים לה לא נסתרה. אומנם מדובר באחד ממאה מקורות
- 26 הזיהום המשמעותיים בישראל, אך לא במשמעותי שבהם. מיקומה של האסדה במרחק רב מקו
- 27 החוף והתקנת אמצעי טיפול מתקדמים בגזים הנפלטים ממנה מקטינים במידה ניכרת את

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 פוטנציאל הזיהום שלה. הפסקת פעולת האסדה, ככל שתתרחש תקלה באמצעי הטיפול האמורים,
2 משלימה הוראות אלה.
3
4 עמדתו של המשרד מבוססת על חוות דעתם של מומחים הפועלים מטעמו ועל נתונים
5 שבידיו. כנגד עמדה זו לא הוצגו ראיות ממשיות שיש בכוחן להפריך אותה. זאת ועוד, מנתונים
6 שמסרו המשיבים על פעולות ה"נישוב" שהתקיימו במהלך ההרצה עולה כי לא חלה בגינן כל
7 עלייה בזיהום האוויר, אף שהיקף הפליטה בפעולות אלה צפוי היה להיות גבוה במידה ניכרת
8 מהיקף הפליטה בשגרה.
9
10 משלא הוצגו ראיות בעלות משקל מטעם העותרות בשאלת פוטנציאל הזיהום הנובע
11 מהאסדה, אין בידי העותרות להפריך את עמדתו המקצועית החד-משמעית של המשרד כאמור
12 לעיל, ולפיה החשש לפגיעה בבריאות הציבור כתוצאה מהפעלת האסדה אפסי.
13
14 נדון עתה בטענות שהעלו העותרות בנוגע להוראות היתר הפליטה.
15
16 טענה להעמדת נובל במצב של ניגוד עניינים, בהטלת מלאכת הניטור והדיגום עליה
17
18 11. היתר הפליטה מתנה את הפעלת האסדה בין היתר בפעולות ניטור ודיגום המוטלות על
19 נובל בשלושה מעגלים, כלהלן:
20
21 ניטור סביבתי באמצעות שלוש תחנות ניטור על קו החוף הסמוך לאסדה, שהקמתן
22 והפעלתן מוטלת על נובל. תחנות אלה יעבירו למשרד מידע רציף בזמן אמת על זיהום האוויר
23 במקום, ויפעלו נוסף על ארבע תחנות הניטור שהרשויות מפעילות בשגרה כחלק ממערך הניטור
24 הארצי שהוקם על פי סעיף 7(ז) לחוק אוויר נקי. בדרך זו יפעלו בסך הכול שבע תחנות ניטור
25 בגזרה של 30 ק"מ על קו החוף הסמוך האסדה.
26
27 דיגום "סביבתי" על האסדה בתדירות של אחת לשבועיים בשנת ההפעלה הראשונה,
28 ולאחר מכן בתדירות שתיקבע על ידי הממונה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1
2 ניטור בארובות האסדה – ניטור רציף של ערכי (Total Organic TOC
3 Carbon) שתפקידו לספק מידע על פליטת פחמימנים אורגניים ובהם בנזן. המשרד הבהיר כי את
4 מרכיב הבנזן ניתן לבודד מה TOC בתוך ימים אחדים, בדרך של ניתוח הדגימה במעבדה. עם
5 זאת, לטענתם, בנתון זה המגיע לידיעת המשרד באופן רציף, יש כדי לספק באופן מדי, עוד בטרם
6 קבלת תוצאות בדיקת המעבדה, אות אזהרה ככל שתרחש עלייה בערכי הבנזן.
7
8 כמו כן נקבעה בהיתר חובת דיגום ארובות תקופתי, בתדירות שנקבעה לכל מזהם בטבלה
9 המצורפת להיתר.
10
11 12. לטענת העותרות, שגה משיב 1 בהפקידו בידי נובל את ניטור ודיגום המזהמים שהאסדה
12 שבבעלותה תפלוט. בכך העמיד משיב 1 את נובל בניגוד עניינים חריף, שהרי דיווח על עלייה
13 בכמות המזהמים עשוי לחייב את נובל להפסיק את פעולתה של האסדה ולהביא בהכרח לפגיעה
14 כלכלית חמורה בה ואף להטלת עיצומים מנהליים ופלייליים עליה.
15
16 משכך, לטענתן אין להטיל על נובל את מלאכת הניטור והדיגום, ואף אין לאפשר לה
17 לבחור את החברה שתבצע את הניטור, שכן "מרגע ההתקשרות עם החברה הדוגמת, המשיבה 2
18 תהיה לקוחה שלה, והכנסותיה של החברה הדוגמת תהיינה תלויות במשיבה 2 ובהמשך
19 ההתקשרות עמה".
20
21 העותרות טוענות עוד כי בעניינה של נובל חשוב במיוחד שלא להותיר בידיה השפעה על
22 ניטור גזים רעילים, נוכח ממצא שלילי שקבע המשרד בנוגע למהימנותה בשלב הגשת בקשת
23 היתר כאמור לעיל, ולפיו התנהלותה מעלה "תהיות קשות לגבי אמינות כלל הנתונים בבקשה
24 להיתר הפליטה".
25
26 העותרות מוסיפות כי מטבע הדברים לא ניתן לצפות מנובל לפעול באופן מובהק כל כך
27 בניגוד לאינטרס שלה. משכך "לא יכולה להיות מחלוקת שהמשיב 1 אינו רשאי לקבוע בהיתר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הפליטה הוראות המציבות את המשיבה 2 או את החברה שבה היא תסתייע במצב של ניגוד
2 עניינים". לטענתך, "יש לקבוע את הניטור ע"י גורם חיצוני כמו איגוד ערים".
3
4 במסמך השלמת טיעונים בכתב מיום 9.2.2020 חזרו העותרות על הטענה שלא די בכך
5 שנוכל לא תבצע בעצמה את מלאכת הניטור אלא יש למנוע ממנה את בחירתו של הגורם שיעשה
6 זאת. לטענתך, המשרד לא העלה טעם המצדיק את הימנעותו מלהיות "בעל השליטה בזהות
7 החברה המנטרת, בהתקשרות עמה ובתשלום לה". לטענתך, "אין המבוקר נעשה מבקר... עמותה
8 העוברת הליך של ביקורת על ידי רשם העמותות אינה רשאית לבחור ולהחליף את רואה החשבון
9 שיבצע בה את הביקורת". במסמך השלמה נוסף מיום 9.2.2020 הוסיפו העותרות וטענו כי עמדתו
10 של המשרד בעניין זה נובעת מ"עצלות מנהלית" או "קיבעון מנהלי" המוביל אותו לדבוק ללא
11 כל הסבר בפרקטיקה הקיימת.
12
13 13. יוער כי טענת ניגוד העניינים נטענת גם בעניין הטלת מלאכת אימות הנתונים המופיעים
14 בבקשת ההיתר שהגישה נובל על חברת סיווג (Classification Society), שאת שרותיה על נובל
15 לשכור לצורך כך (כנדרש בסעיף 26 להיתר).
16
17 14. המשרד טוען כי "אין כל פגם בכך שהתחנות מופעלות במימון ובאחריות הגורם המזהם
18 ואין לראות בכך משום ניגוד עניינים, שכן פעילות זו בדומה לכלל פעילות המתקנים, כפופה
19 לבקרה ולפיקוח".
20
21 לטענתו, שיטת פעולה זו, הנהוגה בישראל ובעולם, משקפת תפיסת עולם, ולפיה ההיתר
22 ניתן לבעל מקור הפליטה ועליו האחריות המלאה לקיום פעולות הניטור והדיגום. המשרד הדגיש
23 כי מבצעי הניטור והדיגום נדרשים לעמוד בתנאי הסמכה שנקבעו להם, וכי פעולתם נבדקת על
24 ידי המשרד (עמ' 26).
25
26 נציגת המשרד הוסיפה כי "הניטור העצמי והדיגום העצמי אינם כלי פיקוח. הם כלי בקרה
27 של מפעיל מתקן על עצמו... זה לא אומר שהמשרד לא עושה את זה בעצמו, המשרד עושה גם
28 דיגומי פתע במפעלים שונים... לא מדובר רק על משיבה 2 אלא על אלפי מפעלים שיש להם

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 48783-11-19 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

1 פליטות מסוגים שונים, לצערי התקורות של המדינה להקים מערכים כאלה הם מעבר למימון של
2 בדיקות כאלה ואחרות. היום אין מערך ניטור בסדר גודל כזה ולא סביר שיקום". לשאלה באיזו
3 תדירות צפויה להתבצע בקרה של המשרד על האסדה השיבו נציגי המשרד: "הבדיקות שלנו
4 מצומצמות הן לא מתואמות עם המפוקחים, מדובר בבדיקות פתע, ובהיקף של פעם-פעמיים
5 בשנה למתחם כמו בזן".

6
7 המשרד מוסיף כי פעולת הניטור מתבצעת על ידי "דוגמים ומעבדות מוסמכים" ובפיקוח
8 הרשויות באמצעות דיגומים וניטור סביבתי שהן מבצעות.

9
10 15. לטענת המשרד, לא ידוע על מדינה בעולם שבה פעולות הדיגום והניטור מבוצעות על
11 ידי גורם שאינו מטעם המזהם, ובישראל אומצה תפיסה זו על ידי המחוקק. מחוקק המשנה אף
12 הוא אימץ תפיסה זו. לתמיכה בטיעוניו מפנה המשרד לסעיף 15 לחוק אוויר נקי הקובע כי פעולות
13 אלה מוטלות על בעל מקור הפליטה. המשרד מפנה לתקנה 11 לתקנות בריאות העם (תקני איכות
14 מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), תש"ע-2010 שבגדרה הוטלה חובת הדיגום והניטור על דוגם
15 מוסמך מטעם המזהם. כמו כן, מפנה המשרד לחוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה –
16 חובות דיווח ומרשם), תשע"ב-2012, שאף בו אומצה הגישה האמורה של הטלת חובת הניטור
17 על המזהם.

18
19 במסמך ההשלמה מיום 9.2.2020 הרחיב המשרד בעניין מידת הפיקוח על פעולות הדיגום
20 והניטור כלהלן:

21
22 "פעולות הדיגום והניטור כפופות לאמצעי בקרה רבים, לרבות אופן ביצוע
23 הליך הדיגום וסטנדרטים שיש לעמוד בהם טרם ביצוע הדיגום, למשל לעניין
24 מיקום נקודת הדיגום בארובה, מספר פתחי הדיגום, שיטות הדיגום בהתייחס
25 למזהם הספציפי, ציוד מדידה מכויל (הליך המאפשר הערכה של דיוק
26 המדידה וכוונון כלי המדידה לדיוק), אופן נטילת הדגימה, שמירתה
27 והעברתה למעבדה בהתאם לטופס משמורת, ועוד.
28 המבצע את הדיגום עבור המפעל נדרש להחזיק בהסמכה הניתנת על ידי
29 הרשות הלאומית להסמכת מעבדות מכוח חוק הרשות הלאומית להסמכת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 מעבדות, התשנ"ז-1997. המשרד להגנת הסביבה מבצע בדיקת בקרה של
2 דוחות הדיגום המוגשים לו בהתאם לתנאי ההיתר, זאת בנוסף לדיגומי פתע
3 שהמשרד מבצע באמצעות מעבדה מוסמכת מטעמו, כאשר הדיגום מתבצע
4 בנוכחות מפקח מטעם המשרד".
- 5
- 6 המשרד הודיע כי רשם לפניו את הודעתה של נובל כי תחנות הניטור החופיות שהפעלתן
7 מוטלת עליה, מופעלות עתה על ידי איגוד ערים שרון-כרמל והדגיש כי אינו מתנגד לכך, אך
8 הבהיר כי האחריות להפעלתן ממשיכה לחול על נובל כאמור בהיתר הפליטה.
- 9
- 10 16. בנוסף לכך המשרד עומד על משמעותה של חשיפה קצרת זמן לבנון. לטענתו, "למזהם
11 בנון לא נקבע ערך התרעה. ערכי התרעה הם ערכים שחריגה מהם בחשיפה לזמן קצר גורמת או
12 עלולה לגרום לפגיעה בריאותית המצריכה נקיטת אמצעים מידיים... לבנון לא נקבע ערך התרעה
13 – לא בארץ ולא בעולם – מכיוון שחשיפה לבנון אינה גורמת לסיכון אקוטי לבריאות המחייב
14 נקיטת אמצעים מידיים. מדובר במזהם שהשפעתו כרונית, דהיינו, חשיפה לריכוז גבוה מערך
15 היעד בטווח ארוך עלולה לסכן את הבריאות".
- 16
- 17 לטענת נציגי המשרד, על מנת שהפליטה תוגדר כחריגה, נדרשות פליטות חוזרות
18 החורגות מהמותר. לדבריהם "גם אם ניצמד לתרחיש הקיצוני יותר שנוכחנו לראות שלא קיים,
19 שגם אם ייפלטו הערכים הגבוהים ביותר של הבנון, צריכה להיות חזרה שבע פעמים בשנה על
20 הגדר, רק אז תוגדר חריגה כחריגה שמסכנת את בריאות התושבים" (עמ' 26).
- 21
- 22 המשרד מדגיש כי "בכל מקרה לא צפויה חריגה מערכי היעד או מערכי הסביבה בשל
23 פעילות האסדה גם לאורך זמן...", וכי עלייה בערכי ה-TOC, המתקבלים מידיה, וקבלת נתונים
24 מתחנות הניטור החופיות, המתקבלים אף הם באופן מידי, מקטינות את החשש לפליטת בנון
25 בערכים גבוהים לאורך זמן באופן שהמשרד לא ידע עליה. על כך יש להוסיף את המרחק הרב של
26 האסדה מהחוף, וכתוצאה מכך את פיזורם הגבוה של הגזים הרעילים הנפלטים ממנה - דבר
27 המקטין אף הוא מהסיכון הנשקף ממנה בשל עליית ערכי הזיהום באופן נקודתי.
- 28

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

17. נובל מוסיפה על טיעוני המשרד ומציינת כי "ההסדר החוקי שבחוק אוויר נקי, מטיל ככלל את חובת הניטור על בעל מקור הפליטה", וכי בהתאם לכך סעיפים 7 ו-15 לחוק קובעים כברירת מחדל כי בעל מקור הפליטה יישא בחובת הניטור.
- למענת נובל, על הטוען כי הטלת מלאכת הניטור על נובל אינה סבירה "להסביר כיצד ובהתאם לאיזה כללים מחייבים מתבצע הניטור; מה היקף שיקול הדעת של המנטר וכיצד הוא יכול להשפיע על אופן הניטור (בהינתן שיש הנחיות הדוקות ומחייבות לביצוע הניטור); מדוע מידת הפיקוח עליו מצד המאסדר אינה מספיקה; ואילו טעמים כבדי משקל מצדיקים לסטות מההסדר המקובל בכל העולם, לפיו מלאכת הניטור מוטלת על בעל מקור הפליטה".
- נובל מוסיפה וטוענת בעניין הניטור המתבצע בתחנות הניטור שעל החוף כי "הגיעה להסכם עם איגוד ערים שרון-כרמל לפיו הוא זה שיבצע בפועל את הניטור החופי עבור נובל (ההסכם אושר על ידי המשרד להגנת הסביבה)". לתמיכה בטענתה צירפה נובל את מכתבה בעניין אל המשרד, וכן מכתב מטעם איגוד הערים האמור ולפיו האיגוד הקים שלוש תחנות לניטור איכות האוויר על קן החוף הסמוך לאסדה, וכי "כל המכשירים עומדים בדרישות המשרד לאיכות הסביבה", והפעלתם "מתבצעת על ידי האיגוד וגופים אחרים המורשים ע"י הרשות להסמכת מעבדות ובהתאם לנהלי שיטה תקינים". עוד צוין כי "האיגוד הוא הגורם הבלעדי המפעיל את תחנות הניטור, מתחזק אותן ומבקר את הנתונים העולים מהן".
- נובל מוסיפה עוד כי "אין בעובדה שנובל מופקדת על דיגום וניטור פליטות האסדה כדי להעניק לה שיקול דעת של ממש באופן ביצוע הדיגום והניטור. זאת משום שאופן הביצוע וסוג הציוד הנדרש לשם כך מוסדרים בפירוט בסדרת הנחיות וכללים שקובע הרגולטור בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים מקובלים, וכן בהינתן סיורי הפתע שמבצע המשרד כדי לוודא שפיקוח על הפליטות נעשה כנדרש".
- אשר לטענה דומה שהעלו העותרות בנוגע להטלת מלאכת אימות הנתונים שהגישה נובל למשיב על חברה פרטית, טוענת נובל כי חברות מהסוג הנדרש בסעיף 26 להיתר עוברות "תהליך אקדמיטיבי פורמלי, ומבצעים בקרה עבור רשויות ברחבי העולם כולו, לרבות בקשר עם אסדות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 48783-11-19 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 גז ונפט. עוד נדגיש כי דפוס העבודה של גופי בקרה אלה מאופייין בכך שהם פועלים בערוץ הישיר
2 מול הרגולטור הוא הגורם שלו הם חייבים לדווח" (סעיף 85 לתגובת נובל).
3
4 **18. דין הטענה לניגוד עניינים להידחות.**
5
6 חשיבותן של פעולות הניטור והדיגום רבה. מטרתן להבטיח את עמידתה של נובל
7 במגבלה שנקבעה בהיתר בדבר הכמויות המותרות בפליטה מהאסדה בערכים מידיים ובערכים
8 שנתיים; לאפשר נקיטת אמצעים העומדים לרשות המשרד כדי להבטיח את בריאות הציבור, ובהם
9 הפסקת פעולת האסדה, ככל שערכי הפליטה חורגים מהמותר; ולהביא למדידה מדויקת של ערכי
10 הפליטה לאורך זמן.
11
12 לאיתור מוקדם של פליטת גזים רעילים העולה על המותר יתרונות ברורים. עם זאת,
13 כאמור לעיל, עיקר הנזק העלול להיגרם לבריאות מבנון הוא בשל חשיפת הציבור למזהם זה
14 בערכים גבוהים מהמותר לאורך זמן, ולא מחשיפתו לפרק זמן קצר.
15
16 19. הפקדת הניטור והדיגום בידי נובל מעלה סימן שאלה של ממש. כאמור בהיתר הפליטה,
17 קבלת מידע על חריגה מערכי הפליטה המותרים עשויה להוביל למתן הוראה להפסקת הפעלת
18 האסדה, וכתוצאה מכך לגרום לנובל להפסד כספי ניכר. זאת ועוד ממצאים על חריגה כאמור
19 עלולים לגרום אחריהם הטלת עיצומים כספיים על נובל ואף נקיטה בהליכים פליליים נגדה.
20 מהמקובץ עולה כי לנובל עניין רב בתוצאות פעולות הניטור והדיגום ובעניין עיתוי העברתם
21 למשרד.
22
23 כאמור, טענת המשרד היא כי הטלת תפקיד הניטור בתחום זיהום האוויר ובתחומי זיהום
24 נוספים על המזהם נהוגה בישראל ובעולם, וכי היתר הפליטה נשוא העתירה אינו מצדיק חריגה
25 ממדיניות זו. טענה זו לא הופרכה. מעיון בהוראות החוק והתקנות שאליהן מפנה המשרד עולה
26 כי מדיניות זו אומצה על ידי המחוקק, ובהתאם לכך גם בחקיקת משנה נוהגת דרך פעולה זו
27 בתחומי זיהום מגוונים.
28

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 זאת ועוד, כאמור בסעיף 13(א) להיתר ובדבריהם של נציגי המשרד בדיון, מלאכת הניטור
2 והדיגום מבוצעת באסדה על ידי אנשי מקצוע ומעבדות מורשות שהוסמכו לכך מכוח חוק הרשות
3 הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז-1997, לאחר שעמדו בסטנדרטים מקצועיים הנוהגים
4 בתחום זה. את עבודתם של הדוגמים והמעבדות המשרד מבקר בדרך של בדיקת הדוחות
5 המוגשים על ידם ובדרך של דיגומים שאנשיו מבצעים פעמים אחדות בשנה.
6
7 בבחינת סבירותה של המדיניות האמורה יש להביא בחשבון את פוטנציאל הזיהום
8 מהאסדה ואת מידת הסיכון בהפעלתה. כאמור לעיל, טענת המשיבים כי פוטנציאל הזיהום
9 מהאסדה אינו חריג ומידת הסיכון הנשקפת ממנו "אפסית", לא נסתרה.
10
11 משהמשרד הביא בחשבון נסיבות אלה, ונתן דגש בתנאי ההיתר על האמצעים לטיפול
12 בגזים רעילים בטרם פליטתם לאוויר ועל מרחק האסדה מקו החוף, אין בסיס לקבוע כי היתר
13 הפליטה אינו סביר באופן המצדיק התערבות בו, בדרך של הוספת הוראות ניטור ודיגום החורגות
14 מאלה הנקבעות בהיתרי פליטה הניתנים למפעלים דומים.
15
16 זאת ועוד, ארבע תחנות ניטור סביבתיות פועלות בשגרה על קו החוף בקרבת האסדה.
17 תחנות אלה מופעלות על ידי הרשויות במסגרת מערך הניטור הארצי שנקבע על פי חוק אוויר נקי,
18 והן פועלות ברציפות ומעבירות נתונים בזמן אמת למשרד. אף שאין במידע המתקבל בתחנות
19 אלה כדי לספק נתונים מדויקים על פליטת הגזים באסדה, יש בו כדי לספק אינדיקציה על עלייה
20 ניכרת בערכי הזיהום במקום. כאמור על ארבע תחנות ניטור אלה נוספו על פי הוראת הממונה,
21 שקיבלה ביטוי בהיתר, שלוש תחנות המופעלות באחריותה של נובל. גם תחנות אלה מופעלות
22 על ידי בעלי מקצוע מוסמכים, הכפופים למערכת כללים ולפיקוח הרשויות. לערך זה של שבע
23 תחנות ניטור הפועלות בגזרה של 30 ק"מ בקו החוף הסמוך לאסדה והמעבירות בזמן אמת נתונים
24 למשרד, חשיבות רבה.
25
26 מהמקובץ עולה כי אף שבידי נובל נותרת השפעה על פעולות הניטור והדיגום בדרך של
27 בחירת אנשי המקצוע והמעבדות שיבצעו פעולות אלה וקביעת תנאי העסקתם, מידת השפעתה
28 עליהן מוגבלת נוכח מחויבותם של גורמים אלה למערכת כללים שמכוחה קיבלו את הסמכתם.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

1

2 החלטתו של המשרד נמצאת בליבת שיקול הדעת המקצועי שלו ונתמכת בעמדתם של
3 מומחיו. נוכח פוטנציאל הזיהום הנמוך של האסדה לשיטתו של המשרד, ונוכח אמצעי הטיפול
4 בגזים בטרם פליטתם לאוויר, מרחק האסדה מהחוף, ומערך הניטור החופי האמור לעיל, אין בידי
5 העותרות לשכנע כי החלטה זו חורגת ממתחם הסבירות באופן המצדיק התערבות שיפוטית,
6 משכך דין הטענה להידחות.

7

8 20. האמור לעיל חל ביתר שאת על טענת ניגוד העניינים בנוגע להוראה המחייבת את נובל
9 להתקשר עם חברה "בעלת הכשרה ומומחיות בפעילות אסדות הפקה ימיות, בלתי תלויה" לצורך
10 בדיקת נתונים שמסרה בבקשת ההיתר (סעיף 26 להיתר). כאמור בהיתר, זהות החברה תאושר על
11 ידי המשרד ותפעל בכפיפות אליו. משכך, אין עילה לקבלת הטענה גם בנוגע להוראה זו.

12

13 דרישת העותרות לרציפות פעולות הניטור והדיגום

14

15 21. העותרות טוענות כי שגה המשרד בכך שלא קבע חובת ניטור רציף של גזי BTEX (בנזן,
16 טולואן, אתיל בנזן וקסילן).

17

18 לטענתן, אין די בהטלת חובת דיגום תקופתית "שאין בה כדי להבטיח מניעת חריגה
19 מערכי הזיהום המותרים ומניעת נזק בריאותי חמור לאוכלוסייה והמאפשרת מניפולציה של
20 תוצאות הניטור".

21

22 העותרות מוסיפות וטוענות כי נטילת דגימה לצורך בדיקת כמות הבנזן ממקורות הפליטה
23 אחת לחודשיים, ומסביבת האסדה אחת לשבועיים - כפי שנקבע בהיתר - אינה מאפשרת איתור
24 בזמן אמת של חריגה מכמות הפליטה המותרת ונקיטה בפעולה מהירה כדי להפסיקה. זאת ועוד,
25 שיטה זו אינה מאפשרת לדעת את כמות הבנזן השנתית הנפלטת מהאסדה, שהרי דיגום תקופתי
26 מבוסס מטבעו על הערכה הנתונה מטבעה למניפולציות: "דיגום אחת לחודשיים אינו מבטיח
27 שבתקופה שבין גידום לדיגום לא נפלט בנזן בכמות אסורה המסכנת את בריאותם ואת חייהם של
28 בני אדם – הן האוכלוסייה החיה בקרבת החוף והם העובדים באסדה – ובעלי חיים. דיגום אחת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לחודשיים אף מאפשר למבצע הדיגום לבצע מניפולציות של התוצאות, הן באמצעות בחירת
2 המועד המדויק שבו יתבצע הדיגום והן באמצעות הפחתת פליטות הגזים בסמוך לפני הדיגום".
3
4 לטענת העותרות, מבחינה טכנולוגית אין קושי לבצע ניטור רציף לגזי BTEX כשם שניתן
5 לעשות זאת לגזי TOC.
6
7 22. העותרות מפנות לחוות דעת שהוגשה במסגרתה של עתירה אחרת מטעמה של עמותת
8 "שומרי הבית" שאינה בעל דין בעתירה שלפני, הנושאת את הכותרת "אלדד שרוני – הנדסה
9 סביבתית בע"מ" (ע/13).
10
11 על פי המסמך האמור "לאור העובדה שאין במדינת ישראל ניסיון וידע על פליטות
12 מאסדות, העובדה שרוב החישובים במסמכי הבקשה מבוססים על הנחות עם הסתייגויות,
13 והעובדה שמיקום האסדה בים מקטין את יכולות האכיפה והבקרה על הרשויות, יש לדרוש הצבת
14 מתקן לניטור רציף סביבתי בגדר האסדה לפחות ל-BTEX ופורמלדהיד. נדגיש שניטור רציף על
15 הגדר הינו תנאי מקובל בהיתר פליטה שלמפעלים רבים". עוד נטען במסמך כי "כיום קיימים
16 מכשירי ניטור זמינים וקלים לתפעול כך שאין שום מגבלה פיזית/כלכלית להתקנם בגדר
17 המפעל".
18
19 העותרות מוסיפות וטוענות כי ניטור רציף של גזי TOC בארובות האסדה אשר נקבע
20 בהיתר, אינו מועיל באופן ממשי לאיתור חריגות בכמות הבנזן, ואין בו כדי לדגום את הפליטות
21 הלא מוקדיות. לטענתן אף בתחנות הניטור שעל החוף אין כדי למלא דרישה זו, שהרי ערכי
22 הזיהום הנמדדים בהן אינם מעידים על רמת הזיהום הנובעת מהאסדה דווקא, ובנוסף לכך אין
23 בהם כדי להעיד על רמת הזיהום במקומות שלא מוצבת בהם תחנת ניטור.
24
25 עוד נטען כי העותרות פנו לחברות בינלאומיות לצורך בדיקת הנושא, ונמסר להן כי ניתן
26 לנטר בנזן ומזהמים נוספים באופן רציף באמצעות מתקן שיוצב על האסדה. בנוסף לכך מפנות
27 העותרות למסמך שהוכן לטענתן על ידי אנשי מקצוע, התומך בעמדתן (ע/45).
28

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 23. המשרד מדגיש לעניין דרישת העותרות לניטור רציף של גזים רעילים הנפלטים מהאסדה
2 כי ניטור ודיגום הם אמצעי בקרה משלימים בלבד "כאשר התנאים המשמעותיים ביותר בהיתר
3 הפליטה הם התנאים המתייחסים לטכנולוגיה המיטבית הזמינה בה נעשה שימוש לצורך הפחתה
4 ומניעה של פליטת מזהמי אוויר" (מסמך השלמת הטיעונים).
5
6 טענת המשיבים היא כי ניטור רציף של בנזן על "גדר האסדה" אינו נדרש בנסיבות העניין,
7 זאת נוכח פוטנציאל הזיהום של האסדה שאינו גבוה לטענתן; נוכח אמצעי הטיפול בגזים
8 הרעילים שהותקנו באסדה על פי ההיתר; ונוכח אמצעי הניטור והדיגום שנקבעו בהיתר, שדי בהם
9 לצורך קבלת מידע על כמות הגזים הרעילים הנפלטים מהאסדה.
10
11 במסמך מיום 5.11.2019 שכותרתו "התייחסות הממונה להערות הציבור העיקריות עבור
12 טיוטת היתר הפליטה של אסדת הגז ליוויתן", נקבע כי אין לדרוש מנובל להתקין מערכת ניטור
13 רציף על "גדר האסדה" מאחר ש"בהתאם לכמות רכיבי הציוד באסדה וסוגם (מועטי דליפות)
14 צפויה השפעה מאוד קטנה על הריכוזים הסביבתיים של בנזן בסביבת האסדה".
15
16 הממונה הוסיף כי דרישה להתקנת מערכת שכזו אינה מקובלת ברגולציה הנוהגת
17 למתקנים ימיים מסוג זה. עוד צוין כי על פי ההיתר, בהתאם לתוצאות הדיגום הסביבתי שיבוצע
18 בתדירות של אחת לשבועיים בשנה הראשונה להפעלת האסדה, יישקל בעתיד אם לדרוש ניטור
19 רציף של בנזן על גדר האסדה (ע/22 סעיף 3).
20
21 לטענת נובל, "על רקע מכלול הוראות הניטור... ברי כי טענותיהן של העותרות,
22 המשוללות תשתית מקצועית תומכת, אינן אלא ניסיון שרירותי לדרוש אמצעי ניטור נוספים
23 לאסדה". לטענתה, "היתר הפליטה יוצר רשת שתי וערב של דרישות ניטור מסוגים שונים וברבדים
24 שונים, הנותנת מענה לכלל סוגיות הפליטות לאוויר, לרבות בנזן".
25
26 24. נציגת המשרד מסרה בדיון כי "אין מכשירי ניטור רציפים עם אישור מכשיר ניטור פנים
27 לבנזן בארובות. אנחנו לא מכירים".
28

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 25. אשר למסמך מאת מר שרוני שהוגש מטעם העותרות (ע/13), טוען המשרד כי אין לראות
2 במסמך חוות דעת מומחה. המשרד עומד על כך כי הטענות במסמך "אינן מבוססות על מסמכים
3 מקצועיים רלוונטיים". לדבריו, בניגוד לטענתו של מר שרוני, לא מוכרת בעולם דרישה לניטור
4 רציף על גדר האסדה.
5
6 אשר לחוות דעת מאת בעלי מקצוע שהוגשה מטעם העותרות (ע/45), טוען המשרד כי
7 "הערכת הפליטות מהמתקן במסמך זה שגויה, ובנוסף לא נלקחו בחשבון ההבדלים בין הסביבה
8 הימית לסביבה היבשתית. כך למשל נטען, כי יש לנטר את רכיב הגז. ואולם ניטור זה אינו נדרש
9 מכיוון שבתהליכים המתקיימים בלפידים ובמחממים יש תהליך שריפה שבמהלכו נשרפים בין
10 98% ל-99% מהחומרים האורגניים, כך שתחולת החומר האורגני בגזי הפליטה לאחר השריפה
11 היא נמוכה משמעותית והרכב החומר האורגני שונה מהרכב הגז הנשרף". המשרד טוען עוד כי
12 המסמך מבוסס על הנחות יסוד שגויות ומפרט את הכשלים שנפלו בו לשיטתו.
13
14 המשרד מוסיף כי "לעניין שיטות דיגום אופטיות לשימוש בגבולות האסדה שהוצעו על
15 ידי כותבי המסמך – על פי כל המידע המצוי בידי המשיב לא צפויות להיות פליטות משמעותיות
16 ממתקני האסדה. בנוסף, לשיטות אלו מספר מגבלות ובהן הפרעות בטווח האופטי".
17
18 בהתייחסותה לשני המסמכים האמורים (ע/13 וע/45) במסמך השלמת הטיעון שהגישה,
19 טוענת נובל כי "שני הדוחות כלל לא מתייחסים להיתר הפליטה ולאמצעי הניטור והדיגום שנקבעו
20 בו, ומחבריהם של הדוחות כלל לא עיינו בהיתר הפליטה לצורך עריכתם", שהרי בשורה של
21 נושאים קיים פער בין טיוטת ההיתר להיתר הפליטה בנוסחו הסופי. עוד נטען כי "הדוחות אינם
22 בבחינת 'חוות דעת' והם אינם קבילים", זאת נוכח עריכתם שלא בדרך הקבועה לחוות דעת,
23 ומאחר שלא פורטו בהם מומחיותם של כותביהם, השכלתם וניסיונם בתחומים המקצועיים
24 שבמחלוקת. לטענתה, בדיקה במקורות גלויים מעלה כי תחומי מומחיותם של כותבי הדוח שונים
25 ורחוקים מהתחום שלפנינו.
26
27 למעלה מהנדרש טוענת נובל כי שני המסמכים אינם מבססים כל טענה בדבר הצורך
28 בניטור באוויר הפתוח באסדה, שכן אין בהם כל הפנייה למקור מקצועי או מוסמך... המצביע על

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הצורך בניטור כזה בנסיבות ענייננו". לטענתה, "דו"ח אמצעי הניטור" ע/45 אינו אלא "רשימת
2 מכולת" המונה את אמצעי הניטור המסחריים הזמינים בשוק. אין בדו"ח התייחסות לאמצעים
3 שהותקנו על האסדה ולמידת נחיצותו של אמצעי להפעלת האסדה. לטענתה, אמצעים שנרשמו
4 בדו"ח אינם ישימים לאסדת לווייתן מסיבות שפרטה בכתב הטענות האמור.
5
6 **26. דין הטענה בעניין רציפות הניטור להידחות.**
7
8 יש לקבל את טענת המשיבים כי קביעת האמצעים לניטור ודיגום מזהמים נגזרת
9 מפוטנציאל הזיהום הנשקף מהאסדה.
10
11 כאמור לעיל, לא עלה בידי העותרות לסתור את טענת המשיבים כי פוטנציאל הזיהום
12 מהאסדה נמוך. כמו כן לא עלה בידי העותרות להפריך את טענת המשרד כי עיקר הנזק משאיפת
13 בנזן טמונה בחשיפה ממושכת לערכים גבוהים שלו להבדיל מאירוע קצר מועד.
14
15 משכך, על פי חוות דעת מומחי המשרד, הנשענת בין היתר על הדירקטיבה האירופית, די
16 באמצעי הניטור והדיגום שנקבעו בהיתר כדי להתריע על פליטת גזים חריגה מהאסדה. בהחלטתו
17 מביא המשרד בחשבון את מכלול האמצעים והנתונים המתוארים לעיל – אמצעים לטיפול בגזים
18 בטרם פליטתם לאוויר, ריחוק האסדה מהחוף, ואמצעי ניטור רציפים – ניטור TOC מארובת
19 האסדה ותחנות ניטור סביבתיות על קו החוף.
20
21 יוער כי בהיתר הפליטה נקבע כי בתום תקופה של שנה רשאי המשרד להרחיב את דרישת
22 הניטור הרציף. מכאן עולה כי על פי ניסיון מצטבר שיירכש במהלך תקופה זו ישקול המשרד את
23 עמדתו בנושא מחדש, ויקבל החלטה בהתאם לנתונים שלפניו.
24
25 **27.** אין בחוות הדעת שהגישו העותרות כדי להתמודד עם עמדתם של אנשי המקצוע מטעם
26 המשרד. במסמך ע/13 שכותרתו "אלדד שרוני – הנדסה סביבתית בע"מ" לא צוין שמו של כותב
27 המסמך וממילא לא פורטו הכשרתו וניסיונו בתחום. המסמך לא הוכן לצורך הגשתו בעתירה זו,
28 אלא בשלבים מוקדמים – בעת הגשת ההערות לטיוטת היתר הפליטה. מסמך ע/45 אף הוא לא

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

1 הוגש בתיק זה במתכונת של חוות דעת ומידת מומחיותם של כותביו לא הובהרה. זאת ועוד אין
2 במסמכים האמורים התמודדות של ממש עם התנאים שנקבעו בהיתר הפליטה.
3
4 נוכח האמור לעיל, משלא נמצא כי תנאי ההיתר בנושא זה לוקים בחוסר סבירות קיצונית,
5 דין הטענה להרחבת הדרישות לניטור רציף להידחות.
6
7 טענה כנגד קביעת תנאים הנדרשים להיכלל בגוף ההיתר במסמכים חיצוניים
8
9 28. העותרות טוענות כי חוק אוויר נקי מחייב לקבוע בהיתר הפליטה את ערכי הפליטה
10 המותרים ואת כלל התנאים להפעלת מקור הפליטה. לטענתן, הכללת תנאים כאמור במסמכים
11 חיצוניים להיתר, כפי שנעשה בעניינה של האסדה, מאפשרת לעקוף את הוראות החוק המחייבות
12 את שיתוף הציבור בהוצאת ההיתר.
13
14 טענה זו נוגעת למספר הוראות שנקבעו בהיתר.
15
16 כך, בעניין הוראות ניטור ודיגום גזים רעילים – לטענת העותרות "חוק אוויר נקי מחייב
17 לקבוע את הוראות הניטור בהיתר הפליטה עצמו... למרות האמור, היתר הפליטה מאפשר לקבוע
18 חלק מהוראות הניטור בתכניות שאינן חלק מן ההיתר עצמו". העותרות מפנות לסעיף 27(ב)
19 להיתר הפליטה שבו צוין כי הקמה והפעלה של שלוש תחנות הניטור הסביבתי המוטלת על נובל
20 תהייה "בהתאם להוראות הממונה מיום 22.8.2019". לטענתן, על פי חוק אוויר נקי נדרש לכלול
21 הוראות אלה בהיתר הפליטה.
22
23 בנוסף לכך מפנות העותרות לסעיף 13(ד) להיתר הפליטה הקובע כי "בעל מקור הפליטה
24 יגיש תכנית שנתית לדיגום ארוכות בהתאם לנוהל בדיקת מזהמי אוויר בארובה לאישור רכז איכות
25 אוויר לא יאוחר מחודש לפני מועד הדיגום הראשון המתוכנן, וימסור הודעה בכתב שבוע לפני
26 ביצוע כל דיגום". לטענת העותרות, "גם אם נדרשים שינויים ועדכונים בתכנית דיגום הארוכות
27 ולכן מוגשת בכל פעם תכנית שנתית, אין כל הצדקה שלא לכלול את תכנית הדיגום השנתית
28 הראשונה בהיתר הפליטה באופן שיתאפשר לציבור להגיב עליו".

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1
- 2 הוראה נוספת שאליה מפנות העותרות נמצאת בסעיף 22(א) להיתר הקובע כי "בעל מקור
- 3 הפליטה יגיש לרכז איכות האוויר, בתוך שלושה חודשים מיום כניסת היתר זה לתוקף, תכנית
- 4 למערכת ניהול סביבתית של היבטי איכות אוויר... הכוללת לוחות זמנים ואבני דרך ליישומה,
- 5 בהתאם להנחיות המפורטות להלן".
- 6
- 7 עוד נקבע בסעיף זה כי "בעל מקור הפליטה יקבע ויפעל ליישם תכנית לשיפור נושא
- 8 איכות הסביבה במקור הפליטה" (סעיף 22(1)).
- 9
- 10 העותרות מפנות עוד לסעיף 16(א) להיתר שעניינו תכנית LDAR - תכנית לאיתור
- 11 וטיפול בדליפות במרכיבי ציוד. סעיף 16(א) קובע כי "בעל מקור הפליטה יגיש בתוך חודש מיום
- 12 כניסת היתר הפליטה לתוקף לאישור רכז איכות האוויר, תכנית LDAR בכל מתקני מקור הפליטה
- 13 בהם קיימים רכיבי ציוד הבאים במגע עם קונדנסט ומתנול בהתאם לנוהל LDAR".
- 14
- 15 לטענת העותרות, הוראות אלה בעלות חשיבות רבה, ועל פי החוק עליהן להיכלל בגוף
- 16 היתר הפליטה.
- 17
- 18 29. המשרד דוחה טענות אלה וטוען בעניין אישור התכניות החיצוניות שנובל מגישה כי
- 19 מדובר ב"מערכת ניהול פנימית" שעל נובל להעלות על הכתב, שבה יפורטו נהלי העבודה של
- 20 הפעלת האסדה. לטענת נציגת המשרד, "זה מתייחס להפעלת האסדה ההפעלה הפנימית כאשר
- 21 הרזולוציות מדבר על סטנדרט של מערכת ניהול סביבתי שיש לה הנחיות פנימיות טכניות של
- 22 ההפעלה הפנימית של המתקן" (עמ' 25). עוד נטען כי "מדובר ביישום הטכני הקונקרטי בהוראות
- 23 שנקבעו... מה יש בתכניות, יש את התאריך הספציפי מתי יבוצע, פרטים טכניים שיוורדים
- 24 לרזולוציות, אני מניחה שיש גם סודות מסחריים". בדיון הדגימו נציגי המשרד את פרטי התכניות
- 25 כלהלן: "מה יש בתכניות, יש את התאריך הספציפי מתי יבוצע, פרטים טכניים שיוורדים
- 26 לרזולוציות, אני מניחה שיש גם סודות מסחריים".
- 27

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לטענת המשרד, חוק אוויר נקי אינו מחייב לפרסם את כל הוראות הפעלתו של מפעל
2 מזהם, ומשכך לא נדרש להכליל בהיתר הפליטה הוראות מסוג זה. המשרד מדגיש כי היתרי
3 הפליטה הניתנים על ידו למפעלים מזהמים אינם כוללים מרכיבים תפעוליים ברמה זו, ועניינה
4 של נובל אינו שונה בעניין זה.
5
6 המשרד מסר כי חלק מהתכניות האמורות טרם הוגשו, וממילא לא ניתן לבחון את תוכנם.
7
8 הודגש עוד כי בהתאם לסעיף 26 להיתר ככל שבתהליך אישור התכניות יתברר כי נדרש
9 לתקן את ההיתר, הדבר ייעשה בדרך של שיתוף הציבור כקבוע בחוק אוויר נקי.
10
11 המשרד הוסיף וטען כי התכניות המשלימות שעל נובל להגיש אינן אמורות לכלול
12 דרישות נוספות בעניין ניטור ודיגום, וכי אלה נכללות במלואן בהיתר הפליטה.
13
14 30. אשר להוראת הממונה לבעל מקור פליטה לפי סעיף 7 לחוק – לטענתה, הוראה כאמור
15 "אינה נדרשת בפרסום להערות הציבור".
16
17 31. **דין הטענה להידחות.**
18
19 סעיף 22 לחוק אוויר נקי קובע את התנאים שהמשיב רשאי או חייב לקבוע בהיתר פליטה,
20 ובהם תנאים בנושאים שלהלן: "ערכי הפליטה למזהמים"; "מניעת חריגות מערכי הפליטה,
21 הפסקת חריגות מערכי פליטה, הפסקת חריגות שאירעו ומניעת הישנותן"; "חובות ניטור פליטה,
22 דיגום ודיווח, לרבות הדרכים והמועדים לביצועם, ודרכים לאיסוף, לעיבוד, לתיעוד ולהערכה של
23 הנתונים"; "מניעה וצמצום של פליטות מזהמים שלא דרך ארובה"; "מניעה וצמצום של פליטות
24 לא שגרתיות ותקלות, והטיפול בהן"; "חובות דיגום וניטור האוויר בסביבה, ודיווח"; "תחזוקה
25 נאותה של מקור הפליטה" ועוד.
26
27 אין חוסר סבירות בהחלטת המשרד לא לכלול בהיתר הפליטה נהלי עבודה מפורטים,
28 שמטרתם הוצאה לפועל של התנאים המהותיים שנקבעו בהיתר הפליטה. יש לקבל את טענתם

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 של המשיבים כי התכניות האמורות הינן בבחינת "יישום טכני" של הוראות ההיתר, ולא צפויות
2 להיכלל בהן הוראות מהותיות מהסוג הנדרש בסעיף 22 לחוק.
3
4 במועד הגשת העתירה טרם הוגשו לאישור המשרד תכניות כאמור מטעמה של נובל.
5 תכניות אלה ממילא לא נמסרו לעיון של העותרות, ומשכך לא ניתן בשלב זה לבחון את תוכנן.
6 אשר על כן, כטענת המשרד, מדובר ב"שיח שלא בא לעולם" ומובן כי מוקדם לקבוע אם נכללים
7 בתכניות נושאים בעלי תוכן מהותי הנוכחים בסעיף 22 לחוק אוויר נקי, המחייבים את שיתוף
8 הציבור וקבלת הערותיו.
9
10 סעיף 26 לחוק מסדיר את דרכי תיקון ההיתר, לרבות תיקון מהותי או תיקון שיש בו הקלה
11 לבעל מקור הפליטה. מובן כי ככל שבתכניות המאושרות יכללו הוראות המחייבות את תיקון
12 ההיתר, ייעשה התיקון בדרך של שיתוף הציבור, בהתאם להוראות סעיף 26 לחוק. ב"כ המשרד
13 אף הודיע בדיון על מחויבות המשרד לעמוד בדרישה זו (עמ' 29 - 30).
14
15 32. אשר להוראה חיצונית להיתר בדבר הפעלת שלוש תחנות הניטור שהקמתן והפעלתן
16 מוטלת על נובל, סעיף 21(א) להיתר קובע כי "בעל מקור הפליטה יפעל בהתאם להנחיות הממונה
17 להקמת תחנות ניטור אוויר שהן חלק מהמערך הארצי על פי סעיף 7(ז) לחוק אוויר נקי...". סעיף
18 27(ב) להיתר קובע כי תחילת תקופת ההרצה מותנית בהקמתן של שתי תחנות ניטור "בהתאם
19 להוראות הממונה מיום 22.8.2019".
20
21 אין פגם בקביעת הוראה זו בדרך של הפנייה לסמכותו הסטטוטורית של הממונה, על פי
22 סעיף 7 לחוק אוויר נקי "להורות לבעל מקור פליטה נייח... להקים ולהפעיל תחנות ניטור אוויר
23 שיהיו חלק מהמערך הארצי". הוראות אלה גלויות לציבור וחשופות לביקורת מטעמו.
24
25
26
27
28

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 טענה כנגד העדר הגבלה על כמות הפליטה בעת תקלה
2
3 33. העותרות מלינות על כך שהיתר הפליטה אינו מגביל את כמות המזהמים הנפלטים בעת
4 תקלה, זאת אף שבעת תקלה עלולה להיפלט כמות גדולה של גזים מסוכנים. הוראות ההיתר
5 מלמדות כי מגבלות שנקבעו לפליטת גזים רעילים אינן חלות על פליטות בעת תקלה, ואף נקבע
6 בו כי בעת תקלה נובל רשאית להפעיל שלוש מיחידות ייצור האנרגיה במשך 24 שעות מגילוי
7 התקלה, וכן לקבל אישור להמשך הפעילות עד 120 שעות בשנה (סעיפים 3(ג), 3(ה) ו-8 להיתר).
8 לטענת העותרות, הוראות אלה בהיתר המחריגות תקלות בשלוש יחידות ייצור האנרגיה האמורות
9 אינן סבירות.
10
11 34. המשרד טוען כי היתר הפליטה קובע סדרת פעולות שבהן על בעל מקור הפליטה לנקוט
12 בעת תקלה, וכי מגבלה על ערכי פליטה בנוגע לשלוש יחידות הייצור הנזכרות בסעיף 8 להיתר
13 נובעת מכך ש"בזמן תקלה באמצעי הטיפול אין אפשרות מעשית להגביל את המתקן בערך
14 פליטה, והאפשרות היחידה היא להשביתו. המשרד מדגיש כי "הדבר נכון כאשר מדובר בתקלה
15 באמצעי הפחתה של המדחסים בלבד ולא לתקלות במתקנים אחרים, שבעניינם נקבע כי "תנאי
16 היתר הפליטה אינם מאפשרים פליטת גזים לאוויר ללא טיפול גם בתקלה". המשרד מוסיף כי
17 כללים אלה נקבעו בהתאם לתנאים הקבועים בדירקטיבה האירופית.
18
19 נובל מוסיפה על טיעוני המשרד, ומדגישה כי עניינו של סעיף 3(ה) להיתר, הקובע כי
20 ערכי הפליטה המרביים לא יחולו על תקלה בשלוש יחידות האנרגיה המנויות בסעיף 8 להיתר,
21 ביחידות ייצור אנרגיה שטרם הוקמו "ואף אין ודאות שיוקמו ויופעלו, מדובר בטענות תיאורטיות
22 ובלתי בשלום להכרעה (ביצה שטרם נולדה) שספק רב אם יש מקום וטעם לבררן". נובל מפנה
23 לדבריו של נציג המשרד בדיון, ולפיהם מדובר במתקן אשר יותקן בשלב שני, שבו כמות המזהמים
24 קטנה: "המתקנים האלה לא קיימים כרגע. ונתנו זמן הגבלה מוגבל. מדבריו על מזהמים שרמת
25 הסיכון שלהם קטן יותר. זה בכל תחנת כוח בישראל" (עמ' 8). לטענת נובל, "העותרות לא הרימו
26 "נטל מינימאלי שיש בו כדי לסדוק את חזקת התקינות בעניין זה".
27

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**עת"מ 19-11-48783 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 35. יש לקבל את הבהרת המשיבים כי ההחרגה הקבועה בסעיף 3(ה) להיתר עניינה בשלוש
2 יחידות האנרגיה המנויות בסעיף 8 להיתר. מדובר ביחידות ייצור אנרגיה שטרם הוקמו ואף אין
3 ודאות כי יוקמו בעתיד. רק בעניינן של יחידות ייצור אלה לא נקבעו ערכי פליטה מרביים בשל
4 העדר אפשרות מעשית לקבוע ערכים כאמור. המשרד מדגיש כי בנוגע לכל יתר המתקנים שעל
5 האסדה תנאי ההיתר אינם מאפשרים פליטת גזים ללא טיפול גם בעת תקלה.
6
7 ההוראה האמורה מבוססת על עמדתם של גורמי מקצוע במשרד. אין עילה לקבוע כי
8 הוראה זו אינה סבירה במידה המצדיקה התערבות בה. זאת ועוד, עד להקמתן של שלוש יחידות
9 ייצור אלה, ככל שיוקמו, ועד לתחילת הפעלתן יצטבר בידי המשרד ובידי העותרות ניסיון רב
10 כתוצאה מהפעלת האסדה, בנוגע למידת הזיהום שייפלט ממנה ותקלות שיתרחשו בעת הפעלתה.
11 חזקה על המשרד כי ככל שהדבר יידרש יבחן מחדש את ההוראות הנוגעות ליחידות ייצור אלה
12 על בסיס הנתונים שייאספו על ידו במהלך השנים.
13
14 תכניות חירום
15
16 36. טענה נוספת שהעלו העותרות בעתירתן, עניינה ב"העדר של תכנית חירום" שעל כלל
17 המשרדים הממשלתיים היה לטענתן להכין "בעניין הפעולות שיינקטו במצבי חירום ובמצבי
18 אסון".
19
20 עניין זה חורג מתחום פעילותם של המשיבים שלפנינו ומעניינו של היתר הפליטה נשוא
21 העתירה, ומשכך אין לדון בו בעתירה זו.
22
23 התוצאה
24
25 37. העתירה נדחית.
26
27 38. בשים לב לחשיבותם של הנושאים המועלים בעתירה ולרוח החוק, המחייבת שיתוף רחב
28 של הציבור בנוגע אליהם, יישא כל צד בהוצאותיו.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 48783-11-19 מועצה מקומית זכרון יעקב ואח' נ' ראש אגף איכות אוויר-
המשרד להגנת הסביבה ואח'

תיק חיצוני:

1
2
3
4
5
6
7
8
9

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ט אדר תש"פ, 15 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

10
11

אלי אברבנאל, שופט